

Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU8

Riksrevisionens rapport om yrkeshögskolan

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om yrkeshögskolan till handlingarna.

I skrivelsen behandlar regeringen Riksrevisionens rapport Yrkeshögskolan – ambitioner, styrning och uppföljning. Riksrevisionens övergripande slutsats är att yrkeshögskolan i stort sett lever upp till riksdagens intentioner. Riksrevisionen bedömer att utbildningar som kommer till stånd efterfrågas på arbetsmarknaden, men att det finns delar som kan utvecklas. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att utreda förutsättningarna för ett gemensamt system för ansökningar till yrkeshögskolan. Riksrevisionen lämnar även rekommendationer till Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) om att utveckla myndighetens handlägningsprocess och att säkerställa att det inte förekommer hot mot oberoende eller risk för jäv i myndighetens verksamhet.

I skrivelsen anger regeringen att den har tillsatt en utredning som bl.a. ska föreslå hur ett gemensamt system för ansökningar om att få gå en yrkeshögskoleutbildning kan utformas. Regeringen konstaterar i skrivelsen att MYH bedriver utvecklingsarbete där det tas fram tydliga kvalitetskriterier och indikatorer för processen för ansökningar om att anordna en utbildning inom yrkeshögskolan. Myndigheten ser också över dokumentationen av rutiner när det gäller jäv och hot mot oberoende i syfte att öka systematiken i arbetet med sådana frågor. Med skrivelsen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns tre reservationer (SD, C, KD, L).

Behandlade förslag

Skrivelse 2020/21:53 Riksrevisionens rapport om yrkeshögskolan

Tre yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	6
Riksrevisionens rapport om yrkeshögskolan	6
Utskottets ställningstagande.....	13
Handläggningsprocessen	14
Utskottets ställningstagande.....	16
Utbildningsutbudet	16
Utskottets ställningstagande.....	18
Reservationer	19
1. Handläggningsprocessen, punkt 2 (C, KD, L)	19
2. Handläggningsprocessen, punkt 2 (SD).....	19
3. Utbildningsutbudet, punkt 3 (C, KD)	20
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Skrivelsen.....	22
Följdmotionerna	22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riksrevisionens rapport om yrkeshögskolan

Riksdagen lägger skrivelse 2021/22:53 till handlingarna.

2. Handläggningsprocessen

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:4296 av Patrick Reslow m.fl. (SD) och

2021/22:4315 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 1 (C, KD, L)

Reservation 2 (SD)

3. Utbildningsutbudet

Riksdagen avslår motion

2021/22:4315 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 1.

Reservation 3 (C, KD)

Stockholm den 3 februari 2022

På utbildningsutskottets vägnar

Gunilla Svantorp

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Svantorp (S), Fredrik Malm (L), Lars Hjälmared (M), Pia Nilsson (S), Josefin Malmqvist (M), Patrick Reslow (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Fredrik Christensson (C), Daniel Riazat (V), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvist (SD), Linus Sköld (S), Christian Carlsson (KD), Tomas Kronståhl (S), Michael Rubbestad (SD), Annika Hirvonen (MP) och Maria Nilsson (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksrevisionen har granskat om yrkeshögskolan lever upp till riksdagens intentioner. Resultatet av granskningen redovisas i rapporten Yrkeshögskolan – ambitioner, styrning och uppföljning (RiR 2021:13).

Riksdagen överlämnade Riksrevisionens rapport till regeringen den 4 maj 2021. Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) har yttrat sig över rapporten (U2021/02513). Riksrevisionen presenterade den aktuella granskningsrapporten för utskottet den 3 juni 2021.

Av 9 kap. 19 § riksdagsordningen (2014:801) framgår det att för varje granskningsrapport som har överlämnats till regeringen ska regeringen i en skrivelse till riksdagen redovisa vilka åtgärder regeringen har vidtagit eller avser att vidta med anledning av Riksrevisionens iakttagelser i rapporten. Regeringens skrivelse ska lämnas till riksdagen inom fyra månader från det att regeringen har tagit emot rapporten. Vid beräkning av fristen ska månaderna juli och augusti inte räknas in.

Regeringen överlämnade skrivelse 2021/22:53 till riksdagen den 28 oktober 2021. Två motioner har väckts med anledning av skrivelsen. I bilagan finns en förteckning över behandlade förslag.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelse 2021/22:53 innehåller regeringens bedömningar med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Yrkeshögskolan – ambitioner, styrning och uppföljning (RiR 2021:13). Riksrevisionen har granskat om yrkeshögskolan lever upp till riksdagens intentioner om att yrkeshögskoleutbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd, att de håller hög kvalitet och att statens stöd till dem fördelas på ett effektivt sätt.

Riksrevisionens övergripande slutsats är att yrkeshögskolan i stort sett lever upp till riksdagens intentioner. Riksrevisionen bedömer att utbildningar som kommer till stånd efterfrågas på arbetsmarknaden, men att det finns delar som kan utvecklas. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att utreda förutsättningarna för ett gemensamt system för ansökningar om att få gå en yrkeshögskoleutbildning. Riksrevisionen lämnar även rekommendationer till Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) om att utveckla myndighetens handlägningsprocess och att säkerställa att det inte förekommer hot mot oberoende eller risk för jäv i myndighetens verksamhet.

I skrivelsen anger regeringen att den har tillsatt en utredning som bl.a. ska föreslå hur ett gemensamt system för ansökningar om att få gå en yrkeshögskoleutbildning kan utformas (dir. 2021:88). Regeringen konstaterar

i skrivelsen att MYH bedriver utvecklingsarbete där det tas fram tydliga kvalitetskriterier och indikatorer för processen för ansökningar om att anordna en utbildning inom yrkeshögskolan. Myndigheten ser också över dokumentationen av rutiner när det gäller jäv och hot mot oberoende i syfte att öka systematiken i arbetet med sådana frågor. Regeringen anser att med skrivelsen är Riksrevisionens rapport slutbehandlad.

Utskottets överväganden

Betänkandet är disponerat så att utskottet inleder med att i ett första avsnitt behandla skrivelsen. Därefter behandlas tre yrkanden i två följdmotioner som innehåller förslag om tillkännagivanden i frågor som anknyter till skrivelsen.

Riksrevisionens rapport om yrkeshögskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelse 2021/22:53 Riksrevisionens rapport om yrkeshögskolan till handlingarna.

Skrivelsen

I skrivelsen behandlar regeringen de iakttagelser och rekommendationer som Riksrevisionen har redovisat i sin rapport.

Riksrevisionens iakttagelser

Bakgrund

Riksrevisionen har granskat om yrkeshögskolan lever upp till riksdagens intentioner om att yrkeshögskoleutbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd, att de håller hög kvalitet och att statens stöd till dem fördelas på ett effektivt sätt. Yrkeshögskolan är en fristående utbildningsform med ett gemensamt regelverk för eftergymnasiala yrkesutbildningar vid sidan av högskolan. Utbildningsformen regleras i huvudsak i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan och förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan. MYH beslutar vilka utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan. Yrkeshögskoleutbildningar får anordnas av statliga universitet och högskolor, andra statliga myndigheter, kommuner, regioner och enskilda fysiska eller juridiska personer. Riksrevisionen anger att yrkeshögskolan har en viktig roll i att utbilda arbetskraft inom eftergymnasiala yrkesutbildningar som efterfrågas på arbetsmarknaden. I detta arbete har MYH ett viktigt uppdrag genom att t.ex. fördela statsbidrag till utbildningar och granska utbildningarnas kvalitet. MYH fördelade 2019 ett statligt stöd på ca 2,3 miljarder kronor för olika utbildningar inom områden där yrkeshögskoleutbildad arbetskraft efterfrågas. Myndigheten fördelar stödet efter ansökan av den som får anordna en utbildning inom yrkeshögskolan. Yrkeshögskolan har sedan den inrättades 2009 expanderat kraftigt, från ca 23 000 årsplatser till drygt 35 500 årsplatser 2019 och har under åren därefter byggts ut ytterligare.

Riksrevisionen pekar på att det har gjorts få utvärderingar av yrkeshögskolan och MYH. En tidigare studie jämförde löneutvecklingen för yrkeshögskolestuderande med högskolestuderande för perioden 2006–2010. Resultaten visade bl.a. att inkomstutvecklingen på kort sikt var jämförbar med högskolestudenters. När det gäller MYH genomförde Statskontoret 2012 en myndighetsanalys som påvisade ett antal utvecklingsområden, bl.a. kvalitetsuppföljning och arbetsmarknasanalys samt tydlighet i ansökningsförfarandet.

Riksrevisionen framhåller vidare att yrkeshögskolan är viktig för statens arbete med kompetensförsörjning och att det därför är viktigt att resurser till utbildning används på ett så effektivt sätt som möjligt. Riksrevisionen anger att det faktum att yrkeshögskolans verksamhet expanderat de senaste åren i sig gör verksamheten relevant att granska.

Revisionsfråga

Den övergripande revisionsfrågan är om yrkeshögskolan lever upp till riksdagens intentioner om att yrkeshögskolan ska leda till att eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd, att statens stöd till dessa fördelas på ett effektivt sätt och att utbildningarna håller hög kvalitet. För att besvara revisionsfrågan ställer Riksrevisionen följande underfrågor:

1. Arbetar MYH på ett ändamålsenligt sätt som innebär att riksdagens intentioner kan uppfyllas?
2. Får den som gått en yrkeshögskoleutbildning ökad sysselsättning och högre lön?

Urval och metod

Granskningen fokuserar på den reguljära yrkeshögskolan. De satsningar på yrkeshögskolan som genomfördes under 2020 på grund av covid-19-pandemin ingår inte i granskningen. Analysen av MYH:s arbete avser i huvudsak 2019 eller senast möjliga tidpunkt dessförinnan.

För att bedöma om MYH arbetar på ett ändamålsenligt sätt som innebär att riksdagens intentioner kan uppfyllas har olika metoder använts, såsom dokumentstudier, intervjuer och enkäter riktade till branschorganisationer och regionalt utvecklingsansvariga som gör bedömningar av det regionala behovet i samverkan med MYH.

För att bedöma om den som går en yrkeshögskoleutbildning får ökad sysselsättning och högre inkomst har Riksrevisionen använt sig av en matchningsansats och av registerdata. Riksrevisionen har jämfört resultat för individer som påbörjar en yrkeshögskoleutbildning med jämförbara individer som inte har gjort det. Resultaten som har mätts är arbetslöshet, sysselsättning och inkomst.

Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer

Utbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd

Riksrevisionens övergripande slutsats är att yrkeshögskolan i stort sett lever upp till riksdagens intentioner. Riksrevisionen bedömer dock att det finns delar som kan utvecklas. Riksrevisionen konstaterar att arbetslivets medverkan är central i bedömningen av vilka utbildningar som ska bedrivas inom yrkeshögskolan. Det är t.ex. en förutsättning för att utbildningarna inom yrkeshögskolan ska få statsbidrag att de utformas och bedrivs i nära samverkan med arbetslivet. I urvalet av utbildningar tar MYH även hänsyn till om utbildningen kan tillgodose behovet av praktikplatser.

MYH:s kvalitetsgranskning är enligt Riksrevisionen utformad på ett sätt som stöder kvalitetsutvecklingen och granskar att det nära samarbetet mellan arbetsliv och utbildning fungerar. De som påbörjade en yrkeshögskoleutbildning under perioden 2010–2016 har en högre inkomst och ökad sysselsättning efter att utbildningen har avslutats. De har också en bättre utveckling än liknande individer som inte gått en yrkeshögskoleutbildning. Resultaten ska dock enligt Riksrevisionen tolkas försiktigt. Utifrån de samlade iakttagelserna inom granskningen bedömer Riksrevisionen att utbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd. Det framgår av granskningen att det är de studerande som tar examen som ökar sina inkomster. Riksrevisionen understryker därför vikten av att genomströmningen är hög. I rapporten konstateras vidare att den expansion som yrkeshögskolan har genomgått under perioden inte verkar ha påverkat genomströmningen negativt i någon större utsträckning. Dock görs iakttagelsen att en ökning av antalet distansstuderande sammanfaller med en försämrad genomströmning bland de distansstuderande. Det är enligt Riksrevisionen viktigt för MYH att försöka bryta denna trend och öka genomströmningen för distansstuderande utan att kraven på utbildningens kvalitet sänks.

Handläggningsprocessen kan utvecklas

Riksrevisionen anger att MYH samlar in en riklig mängd data för att kunna fatta välinformerade beslut, och myndigheten har en omfattande vägledning och process för hur handläggarna ska göra sina bedömningar av ansökningar om att anordna utbildningar. Riksrevisionen bedömer dock att processen för urvalet av utbildningar skulle kunna ske på ett mer effektivt sätt. Riksrevisionen anser också att det ur rättssäkerhetssynpunkt är viktigt att det finns väl motiverade och dokumenterade beslut som förklarar orsaken till att ett ärende resulterar i antingen bifall eller avslag, vilket talar för att MYH behöver utveckla sin styrning av beslutsprocessen. Den viktiga utgångspunkten att lika fall ska behandlas lika ställer enligt Riksrevisionen krav på enhetlighet hela vägen i ärendehantering, från ställningstagande till vilka utredningsåtgärder som krävs för att ta fram ett tillräckligt beslutsunderlag till hur gällande regelverk ska tolkas och tillämpas.

Tillsynen kan omfatta fler utbildningar

MYH:s granskande verksamhet består av kvalitetsgranskning och tillsyn. Dessa funktioner ska verka för kvalitet i utbildningarna och att utbildningarna följer regelverket. Riksrevisionen bedömer att kvalitetsgranskningen är utformad så att den har förutsättningar att bidra till kvalitetsutveckling hos yrkeshögskoleutbildningarna. De kvalitetskriterier och indikatorer som används i kvalitetsgranskningen görs kända för anordnaren genom ett självvärderingsverktyg som finns digitalt. Brister i kvaliteten följs också enligt Riksrevisionen upp på ett tydligt sätt. Riksrevisionen anger att MYH:s tillsyn erbjuder stöd till nya utbildningar vid uppstart, och myndigheten gör en inledande tillsyn när det gäller de utbildningar där anordnaren tidigare inte genomfört utbildningar. I tillsynen prioriteras också att alltid utreda anmälningsärenden där någon framfört klagomål på utbildningen. På så sätt är tillsynen både proaktiv och reaktiv. Riksrevisionen konstaterar dock att urvalet av utbildningar som blir föremål för en fördjupad tillsyn som omfattar alla de krav som ställs på anordnare är litet. Endast sex utbildningar blev föremål för en sådan tillsyn 2019. Myndigheten har under 2019 utvecklat nya former av tillsyn som uppges ha förutsättningar att omfatta fler utbildningar. Det är dock enligt Riksrevisionen viktigt att följa upp att denna nya form av tillsyn verkligen leder till att fler utbildningar omfattas.

Myndighetens många uppdrag kräver ett utvecklat arbete i frågor om jäv och hot mot oberoende

Riksrevisionen bedömer att MYH inte har ett tillräckligt systematiskt arbetssätt när det gäller hantering av situationer som handlar om jäv eller hot mot oberoende. MYH beviljar statsbidrag, utövar tillsyn, samverkar med arbetslivet och är även stödjande och rådgivande gentemot utbildningsanordnare. Det finns således flera olika uppdrag där intressekonflikter kan uppstå. Det är därför enligt Riksrevisionen viktigt att det är tydligt hur jäv och hot mot oberoende ska hanteras. MYH saknar enligt Riksrevisionen styrdokument eller motsvarande för hur situationer där en anställd kommer från eller går till en anordnare ska bedömas och hanteras, eller ett systematiskt arbete för rutinmässig jävsprövning. I stället förväntas enhetschefer hantera situationer som dessa på ett lämpligt sätt enligt förvaltningslagen (2017:900). MYH:s beslut är i regel inte överklagbara. Riksrevisionen bedömer att det därför av rättssäkerhetsskäl finns anledning för MYH att på ett mer systematiskt sätt motverka risker som kan komma att hota myndighetens objektivitet. Riksrevisionen anger att myndigheten dessutom är skyldig att ha en förebyggande process som ska förhindra att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan och andra oredligheter.

Förutsättningar för en central ansökning till yrkeshögskolan bör utredas

I rapporten anges att MYH arbetar med flera olika strategier för att resurser till utbildningar ska användas effektivt, för att motverka inställda utbildningar och för att återbesätta platser som blivit tomma på grund av avhopp. Beslut om antagningen till yrkeshögskolan fattas i dag av varje enskild utbildningsledningsgrupp och därmed i nära samverkan med arbetslivet, vilket enligt Riksrevisionen sannolikt är en viktig del av yrkeshögskolan. Eftersom ansökningarna administreras av varje enskild anordnare kan dock en person tacka ja till flera platser. Det kan vara en bidragande orsak till tomma platser vid start. Riksrevisionen anger att MYH föreslår att regeringen tillsätter en utredning som får i uppdrag att belysa förutsättningarna för att på sikt utveckla ett gemensamt system för ansökning till utbildning inom yrkeshögskola och högskola och även som ett alternativ utreda ett gemensamt system för ansökningar till yrkeshögskolan. Riksrevisionen bedömer att förutsättningarna för någon form av gemensamt system för ansökning till yrkeshögskolan bör utredas för att avgöra om det kan vara ett steg mot en mer effektiv användning av resurser.

Riksrevisionens rekommendationer

Riksrevisionen konstaterar att yrkeshögskolan är inne i en kraftig expansion och att det mot bakgrund av Riksrevisionens slutsatser då är särskilt viktigt med effektiva och rättssäkra system som kan hantera en ökad belastning.

Riksrevisionen lämnar följande rekommendation till regeringen:

- Utred förutsättningarna för ett gemensamt system för ansökningar till yrkeshögskolan.

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer till MYH:

- Utveckla handlägningsprocessen i samband med ansökan om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och få statsbidrag så att processen blir mer effektiv och säkerställer att besluten innehåller en klagörande motivering.
- Säkerställ att det inte förekommer hot mot oberoende eller risk för jäv i myndighetens verksamhet.

Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser

Övergripande iakttagelser

Regeringen välkomnar Riksrevisionens granskning och instämmer i allt väsentligt i Riksrevisionens iakttagelser och analys. Regeringen lämnar kommentarer till vissa av Riksrevisionens slutsatser.

Yrkeshögskolan har stor betydelse för Sveriges kompetensförsörjning, anser regeringen. Stora satsningar har gjorts på utbyggnaden av antalet utbildningsplatser och det är mot denna bakgrund särskilt positivt att yrkeshögskolan i stort sett lever upp till riksdagens intentioner. Regeringen instämmer i Riksrevisionens bild av yrkeshögskolans funktion och styrning. Regeringen välkomnar även de rekommendationer som lämnas och anser att det är naturligt att även en välfungerande verksamhet har delar som kan fortsätta att utvecklas. Granskningen ger en god grund för överväganden om yrkeshögskolans fortsatta utveckling, anser regeringen.

Utbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd, men handläggningsprocessen kan utvecklas

Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att yrkeshögskolan erbjuder utbildningar som svarar mot arbetslivets behov. Regeringen anser att bedömningen är i linje med regeringens löpande uppföljning av yrkeshögskolan och MYH. Riksrevisionen understryker vikten av att genomströmningen är hög och regeringen påtalar att den instämmer även i detta av flera skäl, inte minst på grund av arbetslivets stora kompetensbehov. Regeringen anser att det är glädjande att konstatera att genomströmningen hittills inte verkar ha påverkats negativt i någon större utsträckning av den pågående expansionen. Liksom Riksrevisionen anser regeringen att det är viktigt att genomströmningen för distansstuderande ökar utan att kraven på utbildningens kvalitet sänks.

MYH har i sitt regleringsbrev ett återrapporteringskrav som innebär att myndigheten ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att andelen examinerade av antalet antagna kvinnor och män ska öka och då särskilt för de grupper i yrkeshögskolan som har en lägre examensgrad än genomsnittet. Regeringen kommer att fortsätta att följa upp hur examensgraden utvecklas för olika grupper inom yrkeshögskolan, däribland distansstuderande. Regeringen framför att det finns anledning att tro att distansundervisning kommer att förekomma i ökande omfattning inom yrkeshögskolan, inte minst på grund av de erfarenheter som gjorts under covid-19-pandemin. Regeringen anser att det är viktigt att det inte får negativa konsekvenser för examensgraden inom yrkeshögskolan.

Riksrevisionen anser att MYH:s process för handläggning av ansökningar om att få anordna en yrkeshögskoleutbildning kan utvecklas och effektiviseras. Regeringen gör inte någon annan bedömning i denna del utan konstaterar att även en till stora delar välfungerande process kan förbättras. Regeringen påtalar vidare att det är viktigt att myndighetens beslutsprocess är systematisk, enhetlig och effektiv samt att besluten som fattas är väl motiverade och dokumenterade. Regeringen bedömer dock att MYH redan bedriver ett viktigt utvecklingsarbete när det gäller beslutsprocessen. I sitt yttrande över Riksrevisionens granskningsrapport anger MYH att myndigheten bedriver ett utvecklingsarbete som syftar till att ta fram tydliga

kvalitetskriterier och indikatorer för ansöknings- och bedömningsprocessen som ska förbättra transparensen, systematiken och effektiviteten. Regeringen instämmer vidare i Riksrevisionens bedömning att en utveckling av handlägningsprocessen och dokumentationen av denna kan förbättra myndighetens uppföljningsmöjligheter, vilket i sin tur kan bidra till att göra beslutsprocessen än mer effektiv och enhetlig.

Myndigheten har utvecklat sin tillsyn

Regeringen fäster vikt vid tillsyn och kvalitetsgranskning inom yrkeshögskolan. Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att kvalitetsgranskningen är utformad på ett sätt som gör att den har förutsättningar att bidra till kvalitetsutveckling hos yrkeshögskoleutbildningarna och att uppföljningen av konstaterade brister är tydlig. Liksom Riksrevisionen anser regeringen att tillsynen är både proaktiv och reaktiv. Förutom att MYH utövar tillsyn, och sedan några år tillbaka även ger etableringsstöd inför starten av en ny utbildning, följer MYH också upp signaler om missförhållanden. Regeringen följer upp frågor om tillsynens omfattning och inriktning i den löpande dialogen med myndigheten och bedömer i likhet med Riksrevisionen att den fördjupade och mest fullständiga tillsynen tidigare nått ett begränsat antal utbildningar och att det är önskvärt att fler utbildningar omfattas av denna typ av tillsyn. Regeringen anser vidare att det utvecklingsarbete som MYH bedrivit när det gäller tillsyn dock bör leda till att fler utbildningar blir föremål för en mer omfattande och proaktiv tillsyn. MYH anger även att tillsynen tillförts ytterligare resurser. Regeringen avser att följa utvecklingen noga, i linje med vad Riksrevisionen anger i sin granskningsrapport.

Myndigheten bedriver ett utvecklingsarbete för att förebygga jäv och hot mot oberoende

Regeringen gör inte någon annan bedömning än Riksrevisionen när det gäller vikten av att arbeta systematiskt för att motverka risker som skulle kunna hota MYH:s objektivitet. Regeringen är medveten om att MYH:s olika roller och uppgifter innebär en risk för intressekonflikter och följer därför noga upp myndighetens arbete med att säkerställa oberoende och motverka jäv. Som Riksrevisionen noterar i sin granskningsrapport sker detta vid de s.k. myndighetsdialogerna. Det görs även genom löpande kontakter mellan Regeringskansliet och myndigheten. Regeringen uppfattar Riksrevisionens rekommendation som att det syftar på förebyggande arbete och inte som att den utgår från noteringar om reella problem i verksamheten. MYH anger i sitt yttrande över granskningsrapporten att myndigheten ser över dokumentationen av rutiner när det gäller jäv och hot mot oberoende i syfte att öka systematiken i arbetet. I det sammanhanget kommer myndigheten också att pröva om det finns behov av att förtydliga någon del. Regeringen ser

positivt på att MYH ser över dokumentationen av sina rutiner för att ytterligare förebygga risker för hot mot oberoende och jäv.

Rekommendationen att utreda förutsättningarna för ett gemensamt system för ansökningar

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att utreda förutsättningarna för någon form av gemensamt system för ansökningar om att få gå en yrkeshögskoleutbildning. Liksom Riksrevisionen och MYH bedömer regeringen att vissa gemensamma inslag i ansökningsprocessen skulle kunna leda till en mer effektiv användning av de resurser som avsätts för yrkeshögskolan.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen framhåller att den instämmer i Riksrevisionens bedömning att det finns anledning att överväga ett gemensamt system för ansökningar om att få gå en yrkeshögskoleutbildning. Regeringen anger att den har tillsatt en utredning med uppdrag att utreda bl.a. denna fråga (dir. 2021:88). När det gäller de rekommendationer som lämnas till MYH framgår det av myndighetens yttrande att ett utvecklingsarbete redan pågår för att utveckla verksamheten i den riktning som Riksrevisionen förordar. Regeringen avser att fortsätta att följa upp myndighetens arbete med att utveckla processen för en effektiv handläggning av ansökningar om att få anordna en yrkeshögskoleutbildning och att få statligt stöd för utbildningen. Regeringen kommer även att följa upp de åtgärder som MYH vidtar för att ytterligare säkerställa att det inte förekommer hot mot oberoende eller risk för jäv i myndighetens verksamhet. Regeringen framhåller vidare att de löpande kontakterna mellan Regeringskansliet och MYH kommer att fortsätta när det gäller såväl dessa frågor som andra frågor som är viktiga för verksamheten. I övrigt avser regeringen inte att vidta några särskilda åtgärder med anledning av Riksrevisionens granskning.

Med skrivelsen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar Riksrevisionens granskning av yrkeshögskolan. Utskottet konstaterar att Riksrevisionen har lämnat en rekommendation till regeringen och två rekommendationer till MYH. När det gäller rekommendationen till regeringen noterar utskottet att regeringen har tillsatt en utredning som bl.a. ska föreslå hur ett gemensamt system för ansökningar om att få gå en yrkeshögskoleutbildning kan utformas (dir. 2021:88). Utskottet noterar vidare att regeringen bedömer att MYH redan bedriver utvecklingsarbete inom de områden som Riksrevisionens rekommendationer berör.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelse 2021/22:53 Riksrevisionens rapport om yrkeshögskolan till handlingarna.

Handläggningsprocessen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om handläggningsprocessen för ansökningar om att anordna yrkeshögskoleutbildningar.

Jämför reservation 1 (C, KD, L) och 2 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:4296 av Patrick Reslow m.fl. (SD) framförs att det finns ett behov av transparens i fråga om MYH:s ansökningsbesked. För att motverka jäv och korruption inom MYH anser motionärerna att det är viktigt att de aktörer som får avslag på sin ansökan får en relevant motivering.

I kommittémotion 2021/22:4315 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 2 begärs att MYH säkerställer tydligare handläggningsprocesser och motiveringar av beslut. Motionärerna framför att det är viktigt att processen för handläggning av beslut om utbildningar är enhetlig och tydlig så att besluten som avgör vilka utbildningar som beviljas bygger på välgrundade fakta.

Gällande rätt

Av 1 kap. 4 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan framgår att MYH beslutar vilka utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan. Yrkeshögskoleutbildningar får, enligt 4 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan, anordnas av statliga universitet och högskolor, andra statliga myndigheter, kommuner, regioner och enskilda fysiska eller juridiska personer. Myndighetens beslut föregås av en ansökningsprocess enligt 1 kap. 2 § förordningen om yrkeshögskolan. När MYH fattar beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan ska beslutet bl.a. innehålla uppgifter om den tid som beslutet avser, högsta antal årsplatser, utbildningens lokalisering och om studerandeavgifter får tas ut (kap. 5 § nämnda förordning). Till beslutet ska en utbildningsplan bifogas. Efter att MYH bedömt att utbildningen kan ingå i yrkeshögskolan bedömer myndigheten om utbildningsanordnaren ska få statsbidrag för att bedriva utbildning. Myndighetens uppdrag vid fördelning av statsbidrag är bl.a. att ta hänsyn till i vilken grad en utbildning i kvalitativt och kvantitativt hänseende svarar mot arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft, finansieras av arbetslivet och har en utifrån arbetslivets behov lämplig regional eller nationell placering (5 kap. 5 § nämnda förordning). Myndigheten ska vid bedömningen även beakta resultat från genomförd tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning.

Riksrevisionens rapport

Riksrevisionen anger att MYH samlar in en riklig mängd data för att kunna fatta välinformerade beslut och myndigheten har en omfattande vägledning och process för hur handläggarna ska göra sina bedömningar av ansökningar om att anordna utbildningar. Riksrevisionen bedömer dock att processen för urvalet av utbildningar skulle kunna ske på ett mer effektivt sätt. Exempelvis bygger processen för urval på att handläggare dokumenterar och uppdaterar information i en bedömningsfil uppbyggd i Excel. En genomgång av denna bedömningsfil visar enligt Riksrevisionen att informationen som samlas in varierar i omfattning men också att registreringar emellanåt inte alls görs. På så sätt är det svårt att i granskningen få en heltäckande bild av vad som ligger till grund för ett beslut. Riksrevisionen anser också att det ur rättssäkerhetssynpunkt är viktigt att det finns väl motiverade och dokumenterade beslut som förklarar orsaken till att ett ärende resulterar i antingen bifall eller avslag, vilket talar för att MYH behöver utveckla sin styrning av beslutsprocessen. Den viktiga utgångspunkten att lika fall ska behandlas lika ställer enligt Riksrevisionen krav på enhetlighet hela vägen i ärendehantering, från ställningstagande till vilka utredningsåtgärder som krävs för att ta fram ett tillräckligt beslutsunderlag till hur gällande regelverk ska tolkas och tillämpas. Riksrevisionen anger att med en mer strukturerad och automatiserad insamling av information skulle även myndighetens egna uppföljningsmöjligheter öka. Det skulle t.ex. kunna skapa bättre förutsättningar att undersöka i vad mån tidigare resultat eller tidigare söktryck påverkar besluten, något som är viktigt även för effektiviteten i framtida utbildningar. Även enhetligheten i bedömningar skulle enligt Riksrevisionen kunna följas upp på ett mer systematiskt sätt.

Regeringens skrivelse

Riksrevisionen anser att MYH:s process för handläggning av ansökningar om att få anordna en yrkeshögskoleutbildning kan utvecklas och effektiviseras. Regeringen gör inte någon annan bedömning i denna del än Riksrevisionen. Även en stora delar välfungerande process kan förbättras, anser regeringen. Regeringen påtalar att det är självklart av yttersta vikt att myndighetens beslutsprocess är systematisk, enhetlig och effektiv samt att besluten som fattas är väl motiverade och dokumenterade. Regeringen bedömer dock att MYH redan bedriver ett viktigt utvecklingsarbete när det gäller beslutsprocessen. I sitt yttrande över Riksrevisionens granskningsrapport anger MYH att myndigheten bedriver ett utvecklingsarbete som syftar till att ta fram tydliga kvalitetskriterier och indikatorer för ansöknings- och bedömningsprocessen som ska förbättra transparensen, systematiken och effektiviteten. Regeringen instämmer vidare i Riksrevisionens bedömning att en utveckling av handlägningsprocessen och dokumentationen av denna kan förbättra myndighetens uppföljningsmöjligheter, vilket i sin tur kan bidra till att göra beslutsprocessen än mer effektiv och enhetlig. Regeringen påtalar att

den avser att fortsätta att följa myndighetens arbete med att utveckla processen för en effektiv handläggning av ansökningar om att få anordna en yrkeshögskoleutbildning och att få statligt stöd för utbildningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen bedömer att MYH redan har påbörjat ett utvecklingsarbete för att ta fram tydliga kvalitetskriterier och indikatorer för ansöknings- och bedömningsprocessen som ska förbättra transparensen, systematiken och effektiviteten. Regeringen avser att fortsätta att följa upp myndighetens arbete med att utveckla processen för en effektiv handläggning av ansökningar om att få anordna en yrkeshögskoleutbildning och få statligt stöd för utbildningen. Regeringen kommer även att följa upp de åtgärder som MYH vidtar för att ytterligare säkerställa att det inte förekommer hot mot oberoende eller risk för jäv i myndighetens verksamhet. Mot denna bakgrund ser utskottet inga skäl till ytterligare åtgärder och avstyrker därför motionerna 2021/22:4296 och 2021/22:4315 yrkande 2.

Utbildningsutbudet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om utbudet av yrkeshögskoleutbildningar.
Jämför reservation 3 (C, KD).

Motionen

I kommittémotion 2021/22:4315 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 1 begärs att MYH förbättrar analyserna av utbudet av yrkeshögskoleutbildningar och stärker det regionala och näringslivsnära perspektivet. Motionärerna framhåller att behoven inom en bransch eller inriktning kan skilja sig åt mellan olika delar av landet.

Riksrevisionens rapport

I Riksrevisionens rapport framgår att MYH årligen analyserar arbetsmarknadens behov av yrkeshögskoleutbildningar. Dessa omvärldsanalyser ligger till grund för MYH:s dimensionering av vilka utbildningar som beviljas statsbidrag. I arbetet med omvärldsanalyser tar MYH:s analytiker bl.a. del av analyser och prognoser som görs hos andra aktörer såsom Arbetsförmedlingen och Statistiska centralbyrån. Myndigheten använder också omvärldsanalystjänster med fokus på hur branschutvecklingen ser ut inom olika områden. På central nivå har myndigheten ett arbetsmarknadsråd där centralorganisationer från arbetsmarknadens parter

samt Arbetsförmedlingen är representerade. Av Riksrevisionens rapport framgår vidare att MYH tar in ett regionalt perspektiv på arbetsmarknadens behov via regionernas utvecklingsansvariga enheter. Myndigheten inhämtar också information från berörda arbetsgivare. Det görs genom att de utbildningsanordnare som ansöker om att anordna en utbildning t.ex. ska ange hur stor efterfrågan är på arbetskraft med den aktuella utbildningen. På så sätt innehåller processen för bedömning av arbetslivets behov av yrkeshögskoleutbildning även en avstämning med berörda arbetsgivares anställningsbehov, anser Riksrevisionen.

Vad gäller myndighetens omvärldsanalyser konstaterar Riksrevisionen att MYH samverkar med många aktörer men har ett nationellt perspektiv på sina analyser och har mer kontakt med vissa aktörer än med andra. Riksrevisionen anser att det således kan finnas skäl för att bredda arbetet med omvärldsanalysen och MYH har uppgett sig arbeta med det.

Riksrevisionen konstaterar vidare att arbetslivets medverkan är central i bedömningen av vilka utbildningar som ska bedrivas inom yrkeshögskolan. Det är t.ex. en förutsättning för att utbildningarna inom yrkeshögskolan ska få statsbidrag att de utformas och bedrivs i nära samverkan med arbetslivet. I urvalet av utbildningar tar MYH även hänsyn till om en utbildning kan tillgodose behovet av praktikplatser. MYH:s kvalitetsgranskning är enligt Riksrevisionen utformad på ett sätt som stöder kvalitetsutvecklingen och granskar att det nära samarbetet mellan arbetsliv och utbildning fungerar. De som påbörjade en yrkeshögskoleutbildning under perioden 2010–2016 har en högre inkomst och ökad sysselsättning efter att utbildningen har avslutats. De har också en bättre utveckling än liknande individer som inte gått en yrkeshögskoleutbildning. Resultaten ska dock enligt Riksrevisionen tolkas försiktigt. Utifrån de samlade iakttagelserna inom granskningen bedömer Riksrevisionen att utbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen kommenterar inte regeringen hur MYH arbetar med analyser av utbildningsutbudet. Regeringen instämmer däremot i Riksrevisionens bedömning att yrkeshögskolan erbjuder utbildningar som svarar mot arbetslivets behov. Regeringen anser att bedömningen är i linje med vad regeringens löpande uppföljning av yrkeshögskolan och MYH:s arbete med yrkeshögskolan visar. Riksrevisionen understryker vikten av att genomströmningen är hög och regeringen framför att den instämmer även i detta av flera skäl, inte minst med tanke på arbetslivets stora kompetensbehov som yrkeshögskoleexaminerade ska bidra till att fylla. Regeringen konstaterar att genomströmningen hittills inte verkar ha påverkats negativt i någon större utsträckning av den pågående expansionen, vilket Riksrevisionen också noterar i granskningsrapporten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens och Riksrevisionens bedömning att yrkeshögskolan erbjuder utbildningar som svarar mot arbetslivets behov och att arbetslivets medverkan är central i bedömningen av vilka utbildningar som ska bedrivas inom yrkeshögskolan.

Av Riksrevisionens rapport framgår att MYH tar in ett regionalt perspektiv på arbetsmarknadens behov via regionernas utvecklingsansvariga enheter. MYH inhämtar också information från berörda arbetsgivare. Det görs genom att de utbildningsanordnare som ansöker om att anordna en utbildning t.ex. ska ange hur stor efterfrågan är på arbetskraft med den aktuella utbildningen. Riksrevisionen anser att på så sätt innehåller processen för bedömning av arbetslivets behov av yrkeshögskoleutbildning även en avstämning med berörda arbetsgivares anställningsbehov.

Vad gäller MYH:s arbete med omvärldsanalyser noterar utskottet att Riksrevisionen anser att myndighetens analyser utgår från ett nationellt perspektiv och utskottet delar Riksrevisionens bedömning att det kan finnas skäl att bredda dem. Utskottet ser positivt på att myndigheten arbetar vidare med det. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion 2021/22:4315 yrkande 1.

Reservationer

1. Handläggningsprocessen, punkt 2 (C, KD, L)

av Fredrik Malm (L), Fredrik Christensson (C), Christian Carlsson (KD) och Maria Nilsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4315 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 2 och

avslår motion

2021/22:4296 av Patrick Reslow m.fl. (SD).

Ställningstagande

Som myndighet har MYH ett ansvar att säkerställa att beslut bygger på välgrundade fakta och att handläggningen är en rättssäker process. Vi delar Riksrevisionens bedömning att det är viktigt att processen för handläggning av beslut av utbildningar är enhetlig och tydlig så att besluten som avgör vilka utbildningar som beviljas bygger på välgrundade fakta. Besluten ska självfallet motiveras. Det motverkar också tendenser till att anordnare bedöms olika beroende på kontakter med myndigheten.

I all myndighetsutövning har myndigheten såväl som enskilda handläggare ett ansvar att förebygga en jävssituation och garantera ett objektivt och opartiskt handlande. Som Riksrevisionen påpekar har MYH många uppdrag genom att myndigheten beviljar statsbidrag, utövar tillsyn, samverkar med arbetslivet och även är stödjande och rådgivande gentemot utbildningsanordnare. Det är därför särskilt viktigt att myndigheten har struktur för att upprätthålla sitt oberoende i ett uppdrag gentemot ett annat för att undvika jäv. Regeringen bör säkerställa detta.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

2. Handläggningsprocessen, punkt 2 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4296 av Patrick Reslow m.fl. (SD) och avslår motion

2021/22:4315 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Ett stort antal utbildningsanordnare har i närtid och historiskt klagat på att det inte lämnas motivering vid avslag på ansökan att ingå i yrkeshögskolans organisation när man anordnar utbildningar. För att motverka jäv och korruption inom MYH är det viktigt att de aktörer som får avslag på sin ansökan får en relevant motivering för avslaget. Svaret ska vara relevant utifrån gällande regelverk och kravspecifikation för att anordna yrkesutbildningar. Likaså kan ett samhällsbehov eller andra praktiska faktorer vara avgörande för ett avslag på en ansökan, vilket kortfattat ska motiveras i förekommande fall.

Det är också viktigt med en relevant (men gärna kortfattad) motivering vid en nekad ansökan för att utbildningsanordnaren ska kunna åtgärda förutsättningarna för att anordna en utbildning.

Dessa motiveringar ska inte ta nämnvärda resurser i anspråk utan ska med fördel skrivas koncist och kortfattat men ändå innehålla relevant information. Självklart ska detta skrivas in i det regelverk som gäller för MYH.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

3. Utbildningsutbudet, punkt 3 (C, KD)

av Fredrik Christensson (C) och Christian Carlsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4315 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

För oss är det en central fråga att hela landet ska leva och att alla ska kunna förverkliga sina drömmar. En förutsättning för det är att jobb och kompetensutvecklingsmöjligheter finns i hela landet. MYH:s uppdrag är att verka för att utbildningar tillgodoser arbetsmarknadens behov av kompetens. Därför är det ytterst bekymmersamt att MYH inte fångar in de regionala och företagsnära behoven i högre utsträckning. Riksrevisionen påpekar att MYH:s

informationsinhämtning sker utifrån ett nationellt perspektiv. Vi anser att det regionala och företagsnära perspektivet hos myndigheten behöver stärkas. Ett behov inom en bransch eller inriktning kan skilja sig mellan olika delar av landet. MYH har också ett särskilt ansvar att analysera vad som påverkar utfallet av utbildningar.

En dålig genomströmning inom utbildningar kan påverka synen på hela branschområden även om orsaken skulle kunna finnas i att myndigheten tilldelar utbildningar som inte är de mest relevanta. Det är även oroande att utbildningsanordnare utan kompetens inom ett område eller förutsättningar att starta upp utbildningar tilldelas utbildningar.

I rapporten uppges att en del organisationer anser att MYH:s analyser inte speglar arbetsmarknadens behov och att de utbildningar som beviljas inte heller utgår från analyserna. Det är bekymmersamt. MYH måste bli bättre på att lyssna på det aktiva regionala näringslivet framför att förlita sig på centrala organisationer och egna analyser.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2021/22:53 Riksrevisionens rapport om yrkeshögskolan.

Följdmotionerna

2021/22:4296 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om transparens i fråga om Myndigheten för yrkeshögskolans ansökningsbesked och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4315 av Fredrik Christensson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om analyserna gällande utbildningsutbudet och om att stärka det regionala och näringslivsnära perspektivet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa tydligare handläggningsprocesser och motivering av beslut och tillkännager detta för regeringen.